

**УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ**

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I. ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовao комисију:

На основу члана 127 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду и члана 128 Закона о високом образовању, Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду на седници одржаној 25. априла 2018. године донело је одлуку да се образује комисија за оцену докторског рада који је Ивана Георгијев предала под насловом: *Когнитивни културни модели: „љубав” у српским и шпанским паремијама.*

2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:

1. проф. др Јелена Филиповић, редовна професорка; Шпански језик, Универзитет у Београду, Филолошки факултет (од 2010), менторка;

2. проф. др Анђелка Пејовић, редовна професорка; Шпански језик, Универзитет у Београду, Филолошки факултет (од 2016), чланица комисије;

3. проф. др Ксенија Шуловић, ванредна професорка; Шпански језик, Универзитет у Новом Саду, Филозофски факултет (од 2016), чланица комисије;

II. ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Ивана (Снежана) Георгијев рођена је 20. априла 1988. године у Београду. Дипломирала је 2011. године на Катедри за иберијске студије Филолошког факултета у Београду, а наредне године је на истом факултету одбранила мастер рад из области социолингвистике. 2013. године је завршила мастер студије на Факултету политичких наука (смер *Новинарство*). Током студирања је била стипендисткиња Министарства просвете. Докторске студије на Филолошком факултету у Београду започиње 2012. године. Била је ангаживана као сарадница у настави и демонстраторка на Катедри за иберијске студије Филолошког факултета Универзитета у Београду од 2012. до 2017. године. Од 2015. године ради у Институту Сервантес као професорка шпанског језика. Од 2018. године запослена је на Катедри за романистику на Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду, као асистент за шпански језик. Области њеног научног интересовања су социолингвистика, примењена лингвистика, савремени шпански језик, фразеологија и сефардске студије. Објавила је научне и стручне радове у домаћим часописима и учествовала на конференцијама и семинарима у земљи.

III. НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Когнитивни културни модели: „љубав” у српским и шпанским паремијама

IV. ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторски рад Иване Георгијев обухвата 321 страну, а сам рад је организован у пет поглавља: 1. *Увод* (1-12); 2. *Теоријско методолошки оквир* (13-125); 3. *Класификација и квалитативна социолингвистичка анализа* (126-231); 4. *Концептуална језичка анализа српских и шпанских паремија* (232-271); 5. *Закључак* (272–287). Поглавља су систематично рашчлањена на велики број потпоглавља, чиме је структура рада додатно учвршћена, а читање рада олакшано. Рад садржи библиографију од 187 јединица као и *Биографију*, *Изјаву о ауторству*, *Изјаву о истовестности штампане и електронске верзије докторског рада* и *Изјаву о коришћењу*.

1. У првом делу рада (*Увод*) дате су опште назнаке о раду, представљени су предмет и општи циљеви истраживања, специфични циљеви и истраживачка питања, и структура рада.
2. Друго поглавље рада (*Теоријско-методолошки оквир*) чини теоријско разматрање кључних концепта којима се ауторка бавила у овом раду (когнитивни културни модели и директивна снага), затим је изложен однос паремиологије и фразеологије, интердисциплинарни приступ изучавању паремија, однос љубави, интимности и брака, и социо-културни и историјски контекст истраживања. Након теоријског оквира наведени су методолошки оквир и корпус рада.
3. Трећи део рада (*Класификација и квалитативна социолингвистичка анализа*) представља анализу корпуса подељену у 7 одељака, након чега следе резултати анализе. Извршена је класификација корпуса према тематским целинама. Ауторка је за класификацију користила квалитативну методологију и из општег корпуса паремија о романтичној љубави издвајила оне смисаоне целине које уобличавају љубав кроз различите димензије: 1) *Улога љубави и њене одлике* (позитивне одлике: Љубав је потреба свих људи; Љубав изједначава; Љубав чека свакога; Љубав је немогуће сакрити; Љубав борави у срцу; Љубав је искрена, аутентична, несебична; Љубав је верна и одана; Љубав побеђује све; Љубав прашта; Љубав тражи присуство; Љубав жели да је узвраћена; негативне одлике: Љубав слама срце; Љубав је непоуздана и превртљива; Љубав захтева опрез; У љубави губимо разум; Љубав је слепа; Љубав је пролазна; Плашљива љубав не траје; Љубав је љубоморна; Ко се воли тај се свађа?), 2) *Љубав (не) зна за године?*, 3) *Прва љубав*, 4) *Љубав и новац*, 5) *Љубав и физички изглед*, 6) *Љубав и забављање*, 7) *Љубав и брак*. Анализа представља друштвено-историјску и културну контекстуализацију српских и шпанских паремија.
4. Четврто поглавље рада (*Концептуална језичка анализа српских и шпанских паремија*) представља анализу корпуса подељену у 9 одељака, након чега следе резултати анализе. Ауторка се у овом делу рада бави препознавањем концептуалних шема у српским и шпанским паремијама, како би увидела сличности и разлике које постоје у концептуалним системима говорника српског и шпанског језика када је поимање

љубави у питању. Концептуална анализа корпуса, која се ослања на теоријске поставке когнитивне лингвистике, као и на теорију концептуалне (појмовне) метафоре, спроводи се полазећи од идеје да су метафоре важне за разумевање апстрактних области искуства и помажу људима да разумеју апстрактне концепте (као што су осећања) помоћу других појмова који су утемељени на физичком искуству па су самим тим јаснији за разумевање.

5. Пето поглавље рада (*Закључак*) представља резултате истраживања из кога су сажето изведени главни закључци. На крају овог поглавља предлажу се смернице за даља истраживања у оквиру ове области.

V. ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација Иване Георгијев је савесно и зрело урађен рад, писан на основу одличног познавања релевантне литературе, али и са способношћу за њену критичку процену. Због тога рад представља допринос домаћој науци.

Кандидаткиња је у овом раду уложила изузетан труд да идентификује српске и шпанске паремије о романтичној, партнерској љубави и браку, а затим је извршила класификацију српског и шпанског паремиолошког корпуса користећи квалитативну методологију и издвајајући тематске целине које приказују љубав кроз различите димензије. Овај корпус до сада није класификован и анализиран на овај начин.

Тема романтичне љубави у паремијама није до сада обрађивана на овај начин у контексту српске и шпанске говорне заједнице, односно из перспективе теорије културних модела и когнитивне лингвистике. Појмови који се у овом раду користе (попут појмова *културни модел*, *директива снага*, *концептуална метафора*) коришћени су до сада за анализу друге врсте корпуса, али не и корпуса пословица и изрека о романтичној љубави.

Вредност истраживања представља бављење темом когнитивних културних модела, који се налазе у основи друштвеног, а самим тим и говорног, понашања и обликују друштвене односе унутар српске и шпанске говорне заједнице, што упућује на значај културних модела за изучавање друштвене организације. Због тога је ауторка овим истраживањем осветлила неке од аспеката друштвене организације српске и шпанске заједнице као и односе унутар друштвене хијерархије, бавећи се темом љубавних и брачних односа. Резултати анализе указују на културна знања, циљеве и очекивања у српској и шпанској заједници када је љубав у питању, што помаже у разумевању и тумачењу друштвено и културно конструисаних образаца мишљења и понашања.

Затим, кандидаткиња је дала свој допринос кроз сам одабир теме, имајући у виду да начини концептуализације љубави нису у довољној мери стручно обрађени у научној литератури из области српске и шпанске лингвистике. Иновативност рада се огледа и у интердисциплинарном карактеру рада јер оваква истраживања скрећу пажњу на потенцијал дубљег разумевања језика и културе кроз сарадњу различитих дисциплина и субдисциплина.

VI. СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Георгијев, И. 2017. „Љубав и новац у српским и шпанским паремијама“. *Живи језици*, 37/1. Београд: Друштво за стране језике и књижевности Србије, стр. 91-109.

VII. ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Резултати истраживања овог интердисциплинарног рада, који почива на постулатима критичке социолингвистике, когнитивне антропологије и когнитивне лингвистике, истакли су могуће тачке укрштања језика, културе и когниције, и пружили потпуније схватање језичких, културолошких и друштвених феномена у српском и шпанском друштву. Истраживање представља допринос бољем разумевању два језика и две културе кроз идентификовање тема присутних у корпусу српских и шпанских паремија о љубави, препознавање концептуалних шема (метафора), културно и друштвено-историјско контекстуализовање и препознавање сличности и разлика између српског и шпанског корпуса.

Најпре је извршена класификација корпуса према тематским целинама. За класификацију је коришћена квалитативна методологија и издвојене су оне смисаоне целине које уобличавају љубав кроз различите димензије: 1) *Улога љубави и њене одлике* (позитивне одлике: Љубав је потреба свих људи; Љубав изједначава; Љубав чека свакога; Љубав је немогуће сакрити; Љубав борави у срцу; Љубав је искрена, аутентична, несебична; Љубав је верна и одана; Љубав побеђује све; Љубав прашта; Љубав тражи присуство; Љубав жели да је узвраћена; негативне одлике: Љубав слама срце; Љубав је непоздана и превртљива; Љубав захтева опрез; У љубави губимо разум; Љубав је слепа; Љубав је пролазна; Плашљива љубав не траје; Љубав је љубоморна; Ко се воли тај се свађа?), 2) *Љубав (не) зна за године?*, 3) *Прва љубав*, 4) *Љубав и новац*, 5) *Љубав и физички изглед*, 6) *Љубав и забављање*, 7) *Љубав и брак*. Јавља се висок степен поклапања када су у питању теме и начини концептуализовања романтичне љубави. Српски и шпански корпус нису подједнаки у свим елементима, али ове разлике у српском и шпанском паремиолошком корпусу нису велике, због чега се изводи закључак да анализа у много већој мери омогућава да се увиде тачке спајања него раздвајања српске и шпанске говорне заједнице.

Када је метафоричност пословица у питању, кључни налази концептуалне лингвистичке анализе омогућили су увид у функционисање концептуалних апарата српске и шпанске говорне заједнице. Резултати указују на то да постоји значајан ниво концептуалног поклапања између љубави и других домена, па се закључује да су се у српском и шпанском друштву стварале сличне менталне репрезентације у домену љубави. Већи део метафора мотивисан је искуственим корелацијама. На основу анализе се уочава исти културни модел у српском и шпанском друштву према коме *осећање љубави представља физичку и емотивну потребу* људског бића, и љубав је део који употпуњава живот појединца чинећи особу срећном и испуњеном. Овај културни модел љубав

осликава као важан део живота, а објекат љубави као физички присутну појаву. Осим тога, *љубав је неодвојива од телесног* и концептуализује се и у оба језика као осећање које се налази у срцу. Ауторка изводи закључак да је културни модел према коме *љубав подразумева конфликт* присутан само у шпанској заједници, као и културни модел према коме су интензивне емоције попут љубави одговорне за *неразумно/импулсивно понашање и губитак контроле* код заљубљене особе. Ауторка закључује да и српско и шпанско друштво највећим делом концептуализују романтичну и партнерску љубав између мушкарца и жене на исте или сличне начине, што наводи на закључак да су у ове две говорне заједнице на снази исти или слични културни модели. Концептуална анализа је потврдила метафоричност као једну од одлика пословица.

Када је социо-културна и историјска контекстуализација у питању, кључни налази су подељени у четири категорије: 1. Добра и лоша страна љубави, 2. Љубав и године, 3. Љубав и новац, 3. Љубав и родни поредак. Ауторка изводи закључак да не постоје веће квалитативне разлике у начину на који српска и шпанска заједница концептуализују романтичну љубав путем пословица и изрека, јер су у ова два друштва на снази углавном исти или слични културни модели. Наводи се да овакви резултати не изненађују имајући у виду да и српска и шпанска култура припадају европском контексту, што је једно од објашњења заједничких одлика ове две заједнице. Резултати анализе показују да паремије у обе заједнице имају циљ да усмеравају понашање чланова друштва, односно представљају потребу или обавезу да се на одређен начин делује. Те паремије представљају: 1. савете и подстицај за добар и друштвено пожељан живот, односно упутства за понашање или начин размишљања о љубави; 2. упозорења да одређено понашање, догађај или размишљање са собом могу донети последице. Директивна снага је присутна и јасно уочљива на основу анализе оба корпуса.

VIII. ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА

РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Кандидаткиња Ивана Георгијев је у свом докторском раду обрадила значајну и занимљиву тему која је била врло мало истраживана у области социолингвистике у српској академској средини. Резултати докторског рада на тему *Когнитивни културни модели: 'љубав' у српским и шпанским паремијама* дају одговоре на истраживачка питања која је ауторка поставила на почетку свог истраживања, а која се тичу идентификовања тема присутних у корпусу српских и шпанских паремија о љубави, препознавања/уочавања концептуалних шема (метафора) у српским и шпанским паремијама, културног и друштвено-историјског контекстуализовања српских и шпанских паремија и препознавања сличности и разлика између српског и шпанског корпуса. Кандидаткиња је веома зрело и детаљно приступила анализи користећи квалитативну методологију и показујући способности формулисања стечених сазнања и формирања јасних, научно заснованих, закључака и ставова. Резултате свог истраживања је протумачила на релевантан и убедљив начин, а приказала их прегледно и систематично.

IX. ПРЕДЛОГ

Комисија препознаје вредност истрајног и прилежног рада кандидаткиње Иване Георгијев и предлаже Већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да рукопис под насловом *Когнитивни културни модели: „љубав“ у српским и шпанским паремијама* прихвати као докторски рад који испуњава услове предвиђене законом, а да кандидаткињу Ивану Георгијев позове на усмену одбрану.

У Београду, 23. маја 2018. године

КОМИСИЈА:

Проф. др Јелена Филиповић, редовна професорка
Универзитет у Београду, Филолошки факултет

Проф. др Анђелка Пејовић, редовна професорка
Универзитет у Београду, Филолошки факултет

Проф. др Ксенија Шуловић, ванредна професорка
Универзитет у Новом Саду, Филозофски факултет